

Kohta 67: Selvitys jätevesipäästöistä rantakiinteistöille aiheutuvasta vesistösidonnaisen virkistyskäytön vaikeutumisesta sekä kiinteistökohtainen esitys virkistyskäyttöhaittojen korvaamiseksi.

Rantakiinteistöjen virkistyskäyttöhaitta

Jätevesien ravinnekuormitus aiheuttaa paikallisesti vesistön rehevöitymistä, mistä voi aiheutua rantakiinteistöille kuormituksen määrästä riippuen vesistösidonnaisen virkistyskäytön sellaista vaikeutumista, että se ylittää korvattavan kynnyksen. Vesistöön johdettava lämpökuorma nostaa paikallisesti vesistön lämpötilaa, mikä osaltaan lisää rehevöitymistä. Talvella jäähdytysvedet aiheuttavat sulan purkualueen ja heikon jään alueen, mikä osaltaan myös voi aiheuttaa virkistyskäyttöhaittaa rantakiinteistöjen käyttömuodoista riippuen. Virkistyskäyttöhaitan voimakkuus riippuu oleellisesti kuormituksen määrästä.

Rantakiinteistöillä on vesistön läheisyydestä johtuen käyttöarvoa, jonka suuruus riippuu paljolti mahdollisuuksista käyttää vesistöä virkistäytymiseen. Rantatontin virkistyskäyttömuotoja ovat mm. virkistyskalastus, veneily, uiminen, saunominen, rannalla oleilu, vesimaisema ja maaharrastukset. Käyttömuodot ovat samantyyppisiä sekä vakituisesa asuinkäytössä että loma-asuinkäytössä olevilla kiinteistöillä. Rakennetuille rantakiinteistöille korvattavaa virkistyskäyttöhaittaa voi aiheutua periaatteessa lähinnä jätevesien ravinnekuormituksen aiheuttamasta vesistön rehevöitymisestä ja toisaalta jäähdytysvesistä, joiden vaikutus vesistössä on hyvin samankaltainen rehevöitymisen kanssa.

Hankkeen ravinne- ja lämpökuormituksesta arvioidaan aiheutuvan korvattavaa virkistyskäyttöhaittaa kuvan 1 mukaisille vyöhykkeille A ja B, muttei enää niiden ulkopuolelle.

Vyöhyke A

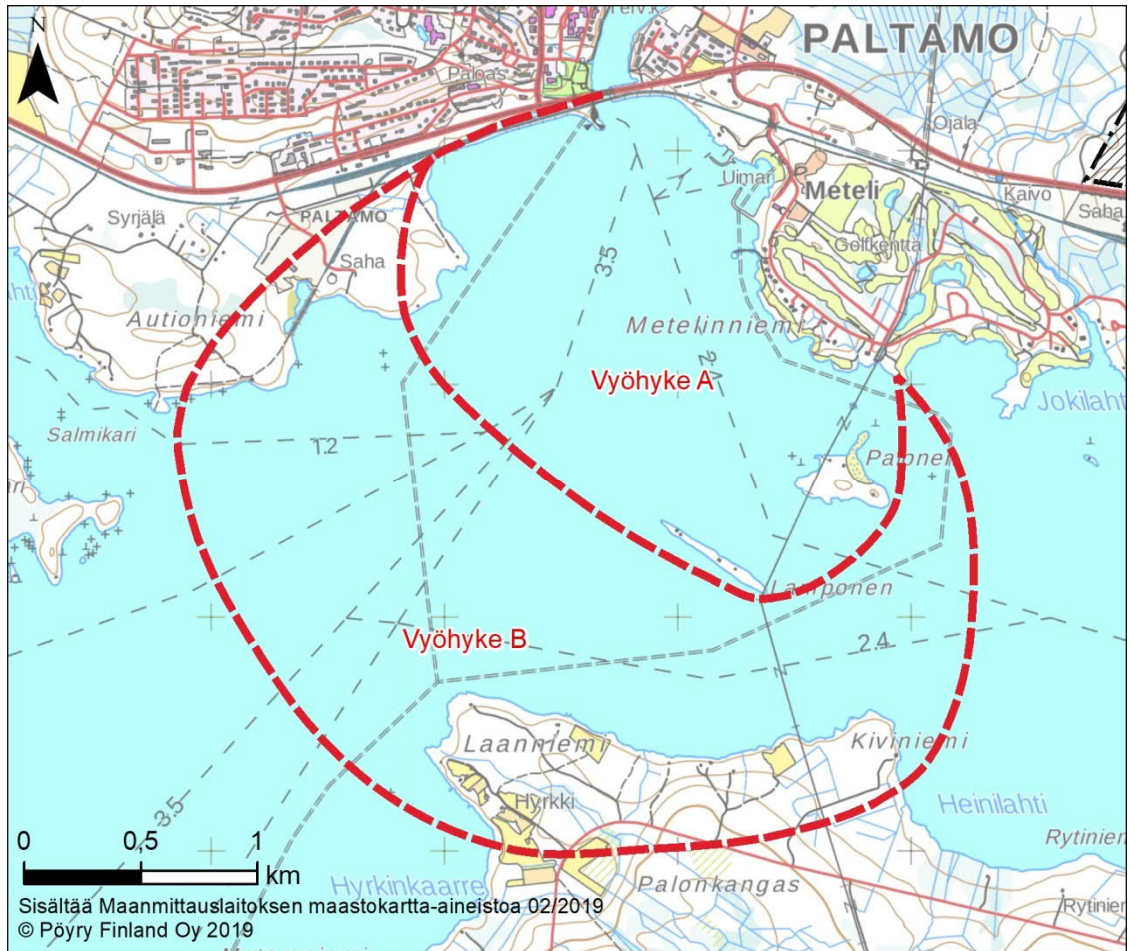
Mallilaskelmien mukaan fosforipitoisuuden lisäys kesäaikana pintavedessä purkupaikan lähialueella Kiehimänjoen suualueella Autioniemen itäpuolella on 5–10 µg/l. Jäähdytysvesien lämpökuorma nostaa kesällä pintaveden lämpötilaa ko. alueella 1–2 °C. Metelinniemen ranta-alueilla pitoisuuslisä on alle 2 µg/l, mutta pintaveden lämpötila nousee kesällä merkittävästi: aivan purkupisteen lähialueella 5–10 °C. Lamposen ja Palosen saarten edustalla fosforin pitoisuuslisä on myös alle 2 µg/l, mutta lämpöpäästö pitää Kiehimänjoen edustan talvella jäättömänä noin 1–1,7 km etäisyydelle purkupai-kasta aina ko. saarille asti. Tämä vaikeuttaa talviaikaista virkistyskäyttöä (esim. pilkkimistä) ja myös talviaikainen kulkeminen saariin hankaloituu.

Vyöhykkeellä A on pääasiassa loma-asuntoja sekä vuokratonteilla että yksityisomistuksessa olevilla kiinteistöillä.

Vyöhyke B

Edempänä jätevesien purkupaikasta Autioniemen kaakkoispuolella fosforipitoisuus nousee mallinnuksen mukaan kesäaikana 3–4 µg/l. Laanniemen länsipuolen ranta-alueilla pitoisuuslisä on 2–3 µg/l, mutta Laanniemen/Kiviniemen pohjoisrannalla pitoisuuslisä on alle 2 µg/l. Jäähdytysvesien lämpökuorma nostaa kesällä pintaveden lämpötilaa vyöhykkeellä B alle 1 °C, mutta talvella jääpeite heikkenee rantojen edustoilla, mikä voi vaikeuttaa talviaikaista virkistyskäyttöä.

Vyöhykkeellä B on loma-asuntoja ja asuinrakennuksia pääasiassa yksityisomistuksessa olevilla kiinteistöillä.



Kuva 1 Rantakiinteistöjen virkistyskäyttöhaitan vahinkovyöhykkeet A ja B.

Virkistyshaittakorvaus

Virkistyskäyttöhaitan voimakkuuteen vaikuttavat mm. todelliset kiinteistön käyttömuodot ja käyttöintensiiviteetti. Haitan kokeminen on myös arvosidonnaista; eri henkilöt kokevat haitat eri tavoin. Suoraviivaisesti ei voida sanoa, että tehokkaasti käytetyssä vaatimattomassa kesäasunnossa koettu haitta on vähäisempää kuin ehkä harvemmin käytetyssä hyvin varustellussa kesäasunnossa. Käytännössä ei pystytä tarkasti arvioimaan kiinteistön todellisen virkistyskäytön arvoa, joten korvaukset voidaan arvioida lähtien liikkeelle esimerkiksi kiinteistön tuottoarvosta. Katselmustoimituksissa on yleisesti arvioitu, että rantatontin virkistyskäyttöarvosta puolet on vesistösidonnaista eli sellaista, johon kuormittavat vedet voivat vaikuttaa. Tällöin otaksutaan lähtökohtaisesti, että kuormittavat vedet vaikuttavat vain vesistöharrasteisiin, mutta eivät maaharrasteisiin tai vesimaiseen.

Virkistyskäyttöhaitta korvataan vaikutusalueen rantatiloilla sijaitsevien lomarakennusten ja vakituisten asuinrakennusten haltijoille. Ts. esim. liike- ja tehdasrakennukset jäävät haittakorvaustarkastelun ulkopuolelle. Seuraavassa esitetty korvauslaskelma perustuu lähtökohtaisesti loma-asunnon potentiaaliseen vuosituottoon eli käytännössä vuokratuloon. Jäte- ja jäähdytysvesien purkupaikkojen lähialueella vyöhykkeellä A loma-asunnon virkistyskäyttöhaitaksi on arvioitu 20 % vesistösidonnaisesta virkistyskäyttöarvosta ja vyöhykkeellä B vastaavasti 10 % (kuva 1). Vakituisen asuinrakennuksen virkistyskäyttöhaitta on arvioitu kiinteistön jatkuvaluonteisesta käytöstä johtuen suuremmaksi: vyöhykkeellä A 30 % vesistösidonnaisesta virkistyskäyttöarvosta ja vyöhykkeellä B vastaavasti 15 %.

Paltamon kunnan tekninen palvelu arvioi, että alueella kesäasunnon potentiaalinen vuositulo, vuokratulo, voisi olla tasoa 5000 €. Siten vesistöön rajoittuvan tilakohtaisen loma-asunnon vesistösidonnaisen virkistyskäyttöhaitan korvaukseksi voidaan laskea vyöhykkeellä A 500 € vuodessa ($0,5 \times 0,20 \times 5000$ €). Vyöhykkeellä B korvaus olisi vastaavasti 250 € vuodessa ($0,5 \times 0,10 \times 5000$ €). Mikäli tilalla on vuokralla useampia loma-asuntoja, maksetaan korvaus edellä mainitun suuruisena kaikille vuokralaisille. Vakituisen asuinrakennuksen vesistösidonnaisen virkistyskäyttöhaitan korvaukseksi voidaan laskea vyöhykkeellä A 750 € vuodessa ($0,5 \times 0,30 \times 5000$ €). Vyöhykkeellä B korvaus olisi vastaavasti 375 € vuodessa ($0,5 \times 0,15 \times 5000$ €).

Rantakiinteistöjen virkistyskäyttöhaitan vahinkovyöhykkeiden vesistöön rajoittuvat rakennetut tilat ja korvaukset on esitetty liitteissä 1 ja 2. Korvaukset ovat yhteensä noin 10 000 € vuodessa.